

Nokkur atriði tengd slætti

Það er alltaf mikilvægt að vanda val sláttutíma, ekki síst við fyrsta slátt sem yfirleitt er að gefa verðmætasta gróffóðrið.

Þar ræður mestu fyrir hvaða gripi er verið að heyja og hvaða væntingar eru um magn heyja og gæði þeirra. Hey fyrir mjólkurkúr þurfa að hafa hátt orkugildi og vera hæfilega próteinrík en innihalda jafnframt nægilega mikið af tréni til að tryggja gott vambarheilbrigði kúnna. Miða má við til að fá gott hey fyrir mjólkurkúr að slá vallarfoxgras þegar það byrjar að skriða. Viðmið eins og þetta þurfa bændur að læra á með því að taka heysýni og bera saman milli ára. Munur á árferði og ólíkur sprettuferill grasanna gerir það að verkum að niðurstaðan verður ekki alltaf sú sama. Eins ræðst besti tíminn til sláttar mikið af samsetningu gróðursins og veðri.

Við skrið og aukinn þroska grasanna eykst tréni í þeim, meltanleiki lækkar og orkan verður minni. Jafnframt lækkar prótein og magn annarra næringarefna.

Sláttuhæð

Það er mikilvægt að stilla sláttuvélina ekki of nærri. Fyrir nýlega ræktuð tún er mælt með að sláttuhæð sé ekki minni en um 10 cm. Með sláttuhæð er átt við hver stubbhæð grasanna er eftir slátt. Samanburður sem gerður var á 5 og 10 cm sláttuhæð sýnir eins og vænta mátti að magn uppskeru verður meiri við lægri sláttuhæðina en heygæðin verða minni. Hærrí sláttuhæðin skilar hærri meltanleika (hærra orkugildi) og próteini í fóðrinu og minna tréni. Við hana liggur grasið einnig á hærri stubb og fjær jörðu sem leiðir til þess að það þornar hraðar og verkun þess verður betri.

Þegar jarðvegur eða ryk blandast í hey getur það haft óæskileg áhrif á verkun þess og valdið skemmdum í geymslu. Hættan á þessu er meiri við litla sláttuhæð m.a. vegna þess að heyrinnu eru þá að vinna nær yfirborði jarðvegs og rífa því frekar upp jarðveg og önnur óhreinindi sem menga heyið.

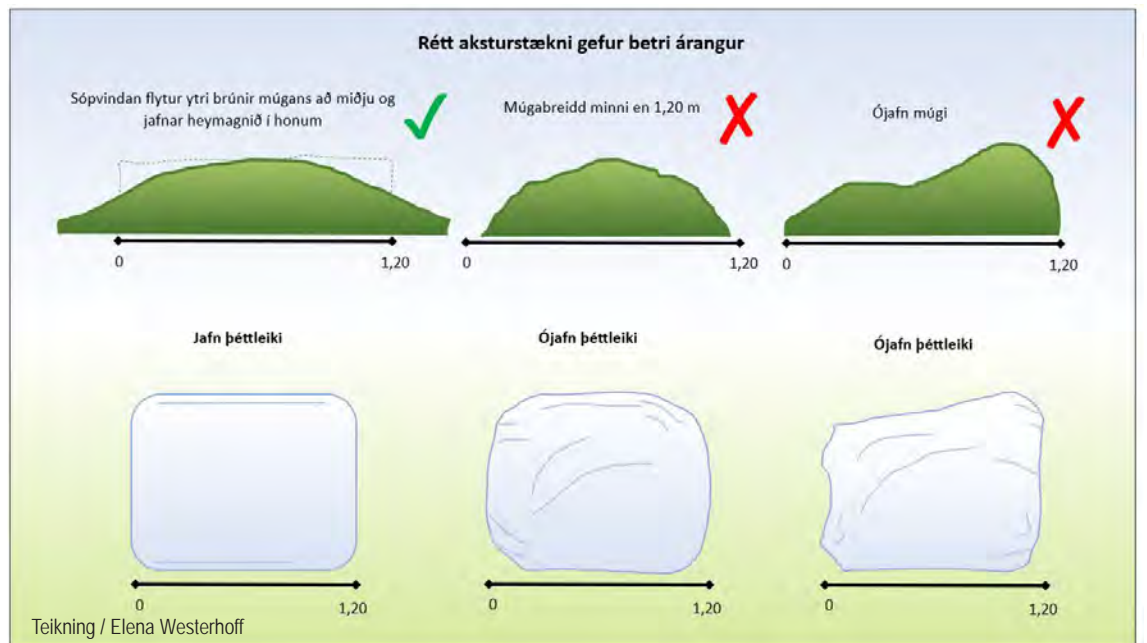
Samunburður sem gerður var á 5 og 10 cm sláttuhæð sýnir eins og vænta mátti að magn uppskeru verður meiri við lægri sláttuhæðina en heygæðin verða minni. Hærrí sláttuhæðin skilar hærri meltanleika (hærra orkugildi) og próteini í fóðrinu og minna tréni.

Mynd / Eiríkur Loftsson

Þegar sláttuhæð er lítil seinkar það endurvexti grasa og hvenær taka megi seinni slátt. Vallarfoxgras er sérstaklega viðkvæmt fyrir því að vera slegið nærri.

Forþurrkun

Það er mikilvægt fyrir góða verkun heyja og lystugleika þeirra að þau þorni hratt eftir slátt. Því þarf að snúa og dreifa úr sláttuskárum strax eftir slátt til að flýta því ferli og hindra öndun plöntufruma og niðurbrot orku sem þá á sér stað meðan raki í grasinu er nægur. Það þarf að vanda fyrsta snúning, aka á móti sláttustefnu til að dreifa vel úr sláttuskárunum. Í tuggum sem ekki hefur tekist að ná til og fara blautar saman við þurrara hey við hirðing eru aðstæður fyrir óæskilega gerjun sem síðan getur breitt út frá sér og spilt fóðrinu, hvort sem það er í rúllum eða stæðum. Þegar forþurrkun gengur hægt ætti ekki að hafa hana lengur en í tvo sólarhringa og taka heyið frekar saman ef þess er kostur.

Við slátt er þurrfrnisinnihald í grasi aðeins um 15-20% og ræðst m.a. af veðurfari, grastegundum og þroskastigi plantnanna. Til að hindra

tap næringarefna vegna frárennslis plöntusafa þarf að forþurrka að 30% þurrfrni. Við þurrkun á einu tonni af grasi úr 15% þurrfrni í 30% eru fjarlægð 500 kg af vatni sem minnkar kostnað og léttir vinnu við heyskapinn.

Forþurrkun hefur áhrif á heymagn í rúllum. Mælingar sýna að magn þurrfrnis af heyi í rúllum (rúmþyngd kg þe/m³) eykst þar til um 55% þurrfrni er náð. Við meiri þurrkun virðist heymagnið ekki aukast nema heyið sé mikið skorið. Við mikla þurrkun er líklegra að rúmþyngdin í rúllum verði heldur minni en við þurrfrnisstig 55-65%. Við forþurrkun að 55% þurrfrni rúma því færri rúllur það heymagn sem spildan gefur sem þýðir að það þarf minna plast utan um það og meðhöndla þarf færri rúllur.

Við mikla þurrkun heyja á velli eykst tap næringarefna vegna molnunar verðmætra plöntuhluta s.s. blaða sem þorna hraðar en stönglar. Þessu veldur m.a. notkun heyrinnu og þarf að beita þeim af meiri varúð eftir því sem heyið verður þurrara.

Áhrif þurrkstigs heyja á lystugleika og át gripa eru ólík eftir tegundum búfjár. Fyrir mjólkurkúr virðist ekki vera hagar af því að þurrka hey meira en í um 40% þe. Fyrir hross er sennilega betra að forþurrka meira m.a. vegna þess að blautt hey fyrir hross á húsi kallar á meiri undirburð. Almennit má segja að fyrir sauðfé aukist lystugleikinn eftir því sem heyið er þurrara.

Sláttur í múga eða dreifða sláttuskára

Eins og áður er nefnt er mikilvægt að grasi sé vel dreift eftir slátt til að það

byrji strax að þorna og þorni hratt. Því er mikilvægt að snúa strax eftir slátt og dreifa úr sláttuskárunum.

Það er reyndar misjafnt hvernig skárum sláttuvélar skila. Sláttuvélar með knosara skila frá sér skárum sem loftar betur um en vélar án knosara og veldur það hraðari þornun. Stönglar þorna hægar en blöð og á knosarinn einnig að flýta þornun stöngla með því að merja eða hrufla þá og opna þannig vaxhúð þeirra. Best er að grasið leggist í dreifðan skára aftur úr sláttuvélinni. Þannig þornar það hraðar en ef það liggur í þykkari múga.

Íblöndunarefni

Notkun íblöndunarefna getur verið breytileg milli ára, m.a. háð veðurfari. Í sumum árum eru þau nauðsynleg til að tryggja næg fóðurgæði. Virkni efna er mismunandi og mikilvægt að velja efni sem henta aðstæðum hverju sinni. Sum henta best í blautt fóður meðan önnur eru betri í forþurrkað hey. Séu skilyrði til verkunar ákjósanleg, slegið á góðum tíma og ekki óhreinindi í heynu eða annað sem spilt getur verkun þess er ekki ástæða til að nota íblöndunarefni.

Lífræn íblöndunarefni innihalda gjarnan mjólkursýrugerla sem ætlað er að hraða æskilegri gerjun. Til að gerjunin verði hröð þurfa aðstæður fyrir mjólkursýrugerlana að vera góðar og þurrkstig heysins komið í a.m.k. 30%. Við krefjandi aðstæður, t.d. ef rakastig í heynu er lágt eða lítið af sykri í því, henta kemísk efni eins og sýrur og sölt betur. Þau lækka sýrustig í heynu hratt og koma þannig í veg fyrir að óæskileg gerjun nái sér á strik. Sumum efnun er ætlað að hindra myglu í heynu

GOTT ÚRVAL NOTAÐRA BÍLA

331830

SsangYong Rexton '17, sjálfskiptur, ekinn 102 þús. km. Verð: 3.990.000 kr.

800978

Porsche Cayenne S E-Hybrid, 4x4, '21, sjálfsk., ekinn 39 þús. km. Verð: 7.990.000 kr.

591595

SsangYong Tivoli Xlv Dlx, '18, 4x4, sjálfsk., ekinn 100 þ.km. Verð: 2.790.000 kr.

404821

Opel Grandland X '19, sjálfskiptur, ekinn 89 þús. km. Verð: 3.190.000 kr.

527247

Nissan Juke '20, sjálfskiptur, ekinn 60 þús. km. Verð: 3.490.000 kr.

340050

Jeep Compass S Plug-In '21, sjálfsk., ekinn 47 þ.km., Verð: 6.490.000 kr.

Vegna mikillar sölu vantar okkur allar tegundir bíla á skrá!

Sjáðu fleiri bíla á notadir.benni.is

Krókhálsi 9 | Reykjavík | 590 2035

Bilabúð Benna

Notaðir bílar

Til að nýta vélarnar sem best þarf að huga að akstri, hafa hann jafnan og halda góðum hraða.

Mynd / Heimir Sigurpáll Arnason

og önnur auka geymsluþol á heyi eftir að stæða er opnuð.

Dæmi um aðstæður sem kalla á notkun íblöndunarefna eru óhreinindi eða jarðvegsmengun í heyinu, áberandi magn af illgresi s.s. arfa saman við heyið og ef búast má við að heyin séu mjög próteinrík sem getur leitt til þess að nítrat verði hátt. Við val á íblöndunarefnum þarf að vera ljóst hvaða markmiði ætlunin er að ná með notkun þeirra.

Mikilvægt er að fara eftir leiðbeiningum um notkun íblöndunarefna og nota þá skammta sem mælt er með. Efnin verða aðeins að fullu gagni ef þau blandast jafnt og vel saman við heyið.

Gleymum ekki viðhaldi véla

Koppafeitin er góður vinur allt sumarið og er gott að hafa í huga að smyrja þarf vélar eftir og við notkun. Vel smurð vél skilar betri afköstum, endist lengur og þarf minna viðhald þegar upp er staðið. Það getur sparað mikinn kostnað.

Til að nýta vélarnar sem best þarf að huga að akstri, hafa hann jafnan og halda góðum hraða. Oftar en ekki á það við að stilla aflúttak á ECO-PTO og spara þannig eldsneyti. Rétt stillir hnifar og vel brýndir geta aukið afkastagetu allt að 20%. Er hugsanlega komið að því að endurnýja hnifa?

Rétt akstursteigni gefur betri árangur

Breiðir og jafnir múgar gefa betri innmötun þegar rúllað er, akstur verður minni en ef þeir væru mjóir og ójafnir og heymagn verður jafnara og þéttara í rúllunni. Það skilar sér einnig í minni notkun á olíu og plasti þegar upp er staðið.

Vandvirkni við akstur þannig að vinnslubreidd tækja nýtist sem best minnkar vinnslutíma og notkun véla og minnkar olíunotkun. Akstur um tún þarf að skipuleggja þannig að hann valdi sem minnstri þjöppun jarðvegs. Nútímatækni eins og akstur eftir GPS hjálpar gríðarlega í þessum efnum.

Rétt stilltar vélar róta minna í sverði túnsins og virka á allan hátt betur, slit verður minna og ending vélanna betri.

Pökkun og geymsla rúllubagga

Til að rúllubaggar séu sem best varðir eru 6 lög af plasti gott viðmið. Þannig má tryggja að stærri og þyngri baggar geymist vel og standi af sér erfið veður. Með því að pakka fjórfalt má spara plast og má gera við hey sem vitað er að gefa á fljótlega en sé það geymt lengi er hættu á fódurtapi. Sé ætlunin að fyrna hey í rúllum eða gefa seint að vetri, að vori (verðmætt sauðburðarhey) eða jafnvel fram á sumar gæti verið skynsamlegt að pakka áttfalt.

Frágangur enda er mikilvægur, lausir endar valda því að plastið losnar frá, bæði vond geymsla og sóðaleg. Best er að koma hefynd sem fyrst heim af túni og heim í stæðu. Rannsóknir sýna að best er að flytja hey sem fyrst eftir pökkun og koma því þannig fyrir að ekki þurfi að hreyfa við því fyrr en það er gefið.

Velja þarf góðan stað þar sem er skjólsælt og ekki verður ágangur af skepnum. Aðgengi að stæðunni sé gott allan veturinn. Taka mið af þurfnisinnihaldi þegar er raðað í stæður. Til viðmiðunar mætti hafa í huga:

20-25% þurrrefni = ein hæð
25-35% þurrrefni = 2 hæðir
35-45% þurrrefni = þrjár hæðir
45-85% þurrrefni = fjórar hæðir

Af hverjum bagga fellur til um 1 kg af plasti og endurvinnsla er heppilegasta aðferð til förgunar þess. Fyrir endurvinnslu er góður hreinleiki plastsins skilyrði og að netbönd og hey sé skilið frá. Plastið er þá unnið í kúlur sem síðan eru notaðar til að framleiða nýjar plastafurðir.

Eiríkur Loftsson, Elena Westerhoff og Guðrún Hildur Gunnarsdóttir ráðunautar.

AKURShús - timbureiningahús

Afhent uppsett á byggingarstað eða í einingum

- Við allra hæfi -

islensk hönnun & framleiðsla

Kynntu þér húsabæklinginn okkar á akur.is og fáðu verðáætlun í húsið þitt Margar gerðir og stærðir

Smiðjuvellir 9 | 300 Akranes | 430 6600 | akur@akur.is

BÍLXTRA

KERRUR Á HAGSTÆÐUM VERÐUM!

BILXTRA.IS

kr1,450,000

kr425,000

kr950,000

STEINHELLA 4, HAFNARFJÖRÐUR SÍMI: 837 7750 INFO@BILXTRA.IS

BRENDERUP KERRUR

Skoðuðu vöruúrvalið á www.bilanaust.is

FYRIR FÓLK Á FERÐINI

STÓRVERSLUN
BÍLDHÖFÐA 12
110 REYKJAVÍK
S. 535 9000

STÓRVERSLUN
BÆJARHRAUNI 12
220 HAFNARFIRÐI
S. 555 4800

Hafnargata 52
260 Reykjanesbæ
S. 421 7510

Hrísmýri 7
800 Selfossi
S. 482 4200

Furuvöllum 15
600 Akureyri
S. 535 9085

Sólvangi 5
700 Egilsstöðum
S. 471 1244

TÖKUM AÐ OKKUR VERKEFNI OG VINNUM ÚR ÞEIM LAUSNIR

VHE

VHE • Melabraut 27 Hafnarfjörður • Hraun 5 Reyðarfirði
Sími 843 8804 • Fax 575 9701 • www.vhe.is • sala@vhe.is